

EU:s handlingsplan mot olaglig handel med kulturföremål 2023-2025

2022/23:FPM49

Justitiedepartementet

2023-01-31

Dokumentbeteckning

COM(2022) 800
MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Sammanfattning

Illegal handel med kulturföremål är en världsomspännande, omfattande och lukrativ verksamhet för kriminella. I såväl EU:s säkerhetsstrategi 2020–2025 som EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025 framhålls att denna typ av brottslighet kräver ett samordnat svar. Kommissionen har därför presenterat en handlingsplan med det syftet.

Handlingsplanen är indelad i fyra huvudområden; 1) Förebyggande och upptäckt av kulturarvsbrott, 2) Ökad kapacitet för brottsbekämpande och rättsliga myndigheter, 3) Ökat internationellt samarbete, samt 4) Ökat stöd från nyckelaktörer för att skydda kulturföremål. För vart och ett av dessa områden anger handlingsplanen ett antal konkreta åtgärder som kommissionen avser att genomföra eller som medlemsstaterna uppmanas att vidta.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja handlingsplanen och främja dess genomförande.

Regeringen är generellt positiv till handlingsplanen. Meddelandet kommer att behandlas under Sveriges EU-ordförandeskap den 1 januari till och med den 30 juni 2023.

1.1 Ärendets bakgrund

Kulturarvsbrott är en omfattande kriminell verksamhet som genererar stora brottsvinster och skapar oåterkalleliga skador på världens kulturarv. Frågan har uppmärksammats i såväl EU:s säkerhetsstrategi 2020–2025 som EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025. Kommissionen konstaterar att frågan kräver ett samordnat svar och har därför den 13 december 2022 antagit en handlingsplan.

1.2 Förslagets innehåll

Handlingsplanen omfattar fyra huvuddelar som beskrivs närmare nedan. För vart och ett av dessa områden anges ett antal åtgärder som kommissionen avser att genomföra eller som medlemsstaterna uppmanas att vidta.

1. Förebyggande och upptäckt av kulturarvsbrott

De föreslagna åtgärderna under avsnittet understryker den roll som marknadsaktörer och kulturarvsinstitutioner har. Åtgärderna syftar bland annat till att öka informationsutbytet mellan yrkesverksamma på kulturarvsområdet och relevanta myndigheter, förbättra spårbarheten för kulturföremål på den inre marknaden samt förbättra registreringen och skyddet av samlingar. Vidare uppmanar åtgärderna till ökad rapportering av egendomsbrott, ytterligare samarbete för att bekämpa bedrägerier och åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

2. Ökad kapacitet för brottsbekämpande och rättsliga myndigheter

Åtgärderna för att öka kapaciteten hos relevanta myndigheter fokuserar på bland annat utbildningsinsatser, förbättrad uppgiftsinsamling och att utforska möjligheten till harmonisering och sammankoppling av medlemsstaternas databaser över stulna kulturföremål. Vidare framhålls vikten av att främja tillgången till digitala utredningsverktyg, förbättra underrättelsebildningen samt säkerställa lämplig hantering och lagring av beslagtagna och konfiskerade kulturföremål.

3. Ökat internationellt samarbete

Ett ökat internationellt samarbete bidrar till genomförandet av rådets slutsatser om EU:s strategi för kulturarv vid konflikter och kriser samt ökar stödet för att skydda bland annat ukrainska kulturföremål mot förstörelse. Åtgärderna syftar även till att stärka tredjeländers kapacitet för gränsöverskridande samarbete och utredningar av penningtvätt med koppling till kulturföremål.

4. Ökat stöd från nyckelaktörer för att skydda kulturföremål

Insatserna syftar bland till att öka allmänhetens förståelse och det politiska engagemanget för att skydda kulturföremål. Vidare uppmärksammas stöd till

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Handlingsplanen är inte rättsligt bindande. Den medför inte några behov av förändringar av det svenska regelverket.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Handlingsplanen medför inte några budgetära konsekvenser för vare sig EU:s budget eller den svenska statsbudgeten som inte redan ryms inom befintliga ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ställer sig generellt positiv till handlingsplanen som väntas kunna bidra till att stärka och samordna insatser för att motverka kulturarvsbrott. Inriktningen ligger i vissa delar väl i linje med hur man redan i dag arbetar i Sverige, till exempel när det gäller det förebyggande arbetet som sker i samverkan mellan bland andra Polismyndigheten, kulturmyndigheter och kulturinstitutioner.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens meddelande har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har självständigt antagit meddelandet om handlingsplanen och uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja handlingsplanen och främja dess genomförande.

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet kommer att behandlas under Sveriges EU-ordförandeskap den 1 januari till och med den 30 juni 2023. Handlingsplanen presenterades i rådsarbetsgruppen för brottsbekämpning (LEWP) den 10 januari 2023 och i kommittén för kulturföremål (CAC) den 20 januari 2023.

4.2 Fackuttryck/termer

-